

TARKASTUSRAPORTTI

Tarkastussukellukset Hämeenlinna Porraskoski 4.7.2012

MA201211:1

KULTTUURIYMPÄRISTÖN HOITO | ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT
EVELIINA SALO JA SALLA PÄRSSINEN

Peruskarttaote

Mittakaava 1:25 000

◆ Porskosken puurakenne (mj.tunnus 2600)

TARKASTUSSUKELLUSLOMAKE

Arkeologiset kenttäpalvelut

TAUSTATIEDOT

Tunnistetiedot	
Kunta:	<u>Hämeenlinna</u> Idnumero: <u>2600</u>
Tyyppi:	<u>Maa-aineksella täytetty puurakenne</u> Ajoitus: <u>1700-luku</u>
Nimi:	<u>Porraskosken puurakenne</u>
Löytöilmoittaja:	<u>Jouni Rasimus, p.019-4594917</u> Löytöaika: <u>2009</u>
Sijaintitiedot	
Merikortti	Peruskartta <u>213406, TM35: M4143D</u> syvyys: <u>0-1.5m</u>
Koordinaatit (ETRS-TM35FIN)	<u>P=6792347</u> <u>I=389400</u>
Paikannustarkkuus ja selite:	<u>Koordinaatit tarkennettu kansalaisen karttapaikan mukaan</u>
Sijainnin kuvaus:	<u>Kohde sijaitsee Porraskosken voimalaitoksen ja padon vieressä. Puurakenne alkaa padon yläjuoksun puolelta ylös padolle johtavien rappusten oikealta puolelta (voimalaitoksen puolelta) ja jatkuu suoraan padolta poispäin n.25 metrin matkalta. Rakenne jää turbiinien ja padon luukkujen väliselle alueelle.</u>
Tila ja omistaja	
Kylä/kaupunginosa:	<u>Hämeenlinna, Porraskoski</u>
Tila/Rno/Nimi	<u></u>
tai Kortteli/tonntti/palsta	<u></u>
Omistaja:	<u>Porraskosken Voima Oy, Hki</u> Puhelin: <u></u>
Osoite:	Postitimp: <u></u>
Kiinteistötunnus	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
☐ vuokrattu, ks huomautukset	
Aiemmat tiedot ja löydöt:	

Lähilöytöjä:

- *Lähistöllä sijaitsevat rökkiöt Yläjoki (id. 401010018) ja Luttulanmäki (id. 401000001).*

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys:

TARKASTUSKERTOMUS

Tarkastusaika: 4.7.2012

Liitteet:

kartat: Peruskarttaote ja kartta 1.

negatiivit: _____ diat: _____

videot: _____ digitaalikuvat: MA201211:1-31

muut liitteet:

Tarkastuksen aihe:

- *Uusi ilmoitus.*

Kohteen kuvaus:

- *Puurakenteesta on jäljellä toinen reuna noin 25 metrin pituudelta ja täytteenä olevaa soraa/hiekkaa. Toisesta reunasta tai päädyistä ei ollut jäännöksiä ainakaan tarkastetulta 25 metrin matkalta padolta poispäin. Hiekka/sorarakenne jatkuu moderneihin suojaluukkuihin asti ja vettä sen päällä on noin 30cm. Puurakenteen säilyneen reunan padonpuoleinen pää erottui tarkastuskäynnillä pinnalta katsottaessa mutta ei ulottunut pinnan yläpuolelle. Reuna koostuu kahdessa rivissä olevista pystypuista. Puista on jäljellä pohjan yläpuolella korkeimmillaan alle 1m. Keskivaiheilla pohjan tuntumassa on lauta, joka kulkee poikkisuuntaan reunaan nähden ja lisäksi toinen lauta, joka kulkee reunan suuntaisesti (ks. Musketin kuvat MA201211:21-22). Joissakin pystyjuissa on nähtävissä korrodoitunut rautanaula tai pultti. Luonnospöytäkartan rakenteen sijainnista on liite 1.*

- *Länsirannan tuntumasta löytyy joitakin vastaavia mahdollisia pystypuita rivissä mutta ne ovat lähes kokonaan tuhoutuneet. Koordinaatit ovat kansalaisen karttapaikan perusteella (ETRS-TM35FIN) P=6792345/I=389338.*

Kohteen kunto:

- Kohteessa käy melko voimakas virta silloin kun padon luukut ovat auki, muuten virtaus on pieni. Maa-aineksella täytetty puurakenne sijaitsee luukkujen ja turbiinien välissä. Siitä on jäljellä toinen reuna, joka on suojaisammassa paikassa. Toinen reuna (jota ei siis enää ole) olisi sijainnut melko lähellä voimalaitoksen turbiineja. Rakenteen kumpaakaan päätyä ei ole jäljellä. Jäljellä ollut reuna on melko ehjä, muutamia pystypuita puuttuu sieltä täältä. Rakenne on mahdollisesti ollut noin 5 metriä leveä säilyneen hiekka/sorarakenteen perusteella.

Laajuuden arviointi:

- Padon yläjuoksulla voi olla muitakin rakenteita. Keskellä menee hiekkariutta, joka liittyyne padon kunnostustöihin 1990-luvulla ja lisäksi turbiinien edessä, puurakenteen vieressä, on modernimmat lankkusuoijat, jotka kenties ovat myös 1990-luvulta. Lisäksi pohjalla on ainakin länsirannan lähellä moderneja veneen hylkyjä. Keskellä hiukan syvemmällä on ilmoittajan mukaan myös jonkinlainen louhos, jonka ajoituksesta, syvyydestä ja koosta ei ole tietoa. Maa-aineksella täytetty puurakenne kattaa ainakin noin 25x5m padolta yläjuoksuun, mutta eriaikaisia jäännöksiä vaikuttaisi olevan sitä laajemmalla alueella.

- Hämeen ELY-keskuksen mukaan: ”Voimalaitos koskimaisemineen ja siihen liittyvä muu rakennuskanta muodostaa historiallisesti yhtenäisen ja maisemallisesti eheän rakennetun kokonaisuuden, jolla on teollisuushistoriallista merkitystä”.

Tarkastuslöydöt:

-

Luokitusehdotus perusteluineen:

- Muinaisjäännös. Porraskosken historiatietojen pohjalta puurakenne voi olla jo 1700-luvulta mutta se saattaa olla myös uudempi, kuitenkin todennäköisesti yli 100 vuotta vanha. Rakenne on todennäköisesti ollut paikalla jo ennen kohteelle 1920-luvulla rakennettua patoa. Ennen padon ja voimalaitoksen rakentamista paikalla sijaitti saha ja mylly ja maa-aineksella täytetty puurakenne saattaa liittyä niiden toimintaan ja niihin mahdollisesti liittyvään tukin uittoon. Saha sai oikeudet verollepantuna sahana jo vuonna 1780. Saha ja mylly paloivat vuonna 1921. Tarkkaa ajoitusta on kuitenkin vaikea määrittää ilman dendrokronologisia näytteitä.

Ympäristö ja maasto, pääsy kohteelle

- Koski, jossa on pato. Kohteella käy voimakas virta silloin kun padon luukut ovat auki. Kohteella on turvallista sukeltaa vain silloin kun luukut ovat kiinni.
- Helposti pöllyävää mutaa ja hiekkaa. Rakenteen päällä on paljon simpukoita ja sen vieressä kasvaa paljon lumpeita.
- Luukut suljettiin ystävällisesti siksi aikaa kun sukelsimme padolla (Pirttiniemi p.040-7314147). Veteen pääsee padon voimalaitoksen puoleiselta reunalta.
- Padon länsirannan tuntumassa kauempana padosta nuotiopaikan kohdalla on myös joitakin samankaltaisia puurakenteen jäännöksiin viittäviä pystypuita rivissä. Ne ovat kuitenkin tuhoutuneet tai peittyneet melkein kokonaan.

Havaintomahdollisuudet:

- Näkyvyys oli puurakenteen kohdalla kohtuullinen, mutta pohja pöllysi helposti ja sotki näkyvyyden ja vesi oli hyvin humuspitoista ja tummaa. Luonnonvalo riitti hyvin rakenteen kohdalla matalassa vedessä. Kohteen länsirannalla vesi oli hyvin tummaa eikä ilman valoa nähnyt edes parissa metrissä silloin kun aurinko oli pilvessä tai puut varjostivat.

Opas ja muut mukana olleet henkilöt:

- Museoviraston Eveliina Salo ja Salla Pärssinen sekä kohteen ilmoittaja Jouni Rasimus

Sukellustiedot:

Sukeltaja	syvyys	aika
Eveliina Salo	2.8m	52min
Salla Pärssinen	1.5m	46min

Jatkotoimenpiteitä:

- Kohteen koordinaattien tarkentaminen ja muiden tietojen täydentäminen muinaisjäännösrekisteriin.

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Ehdotus ja perustelut suoja-alueelle:

Selostus jätetty

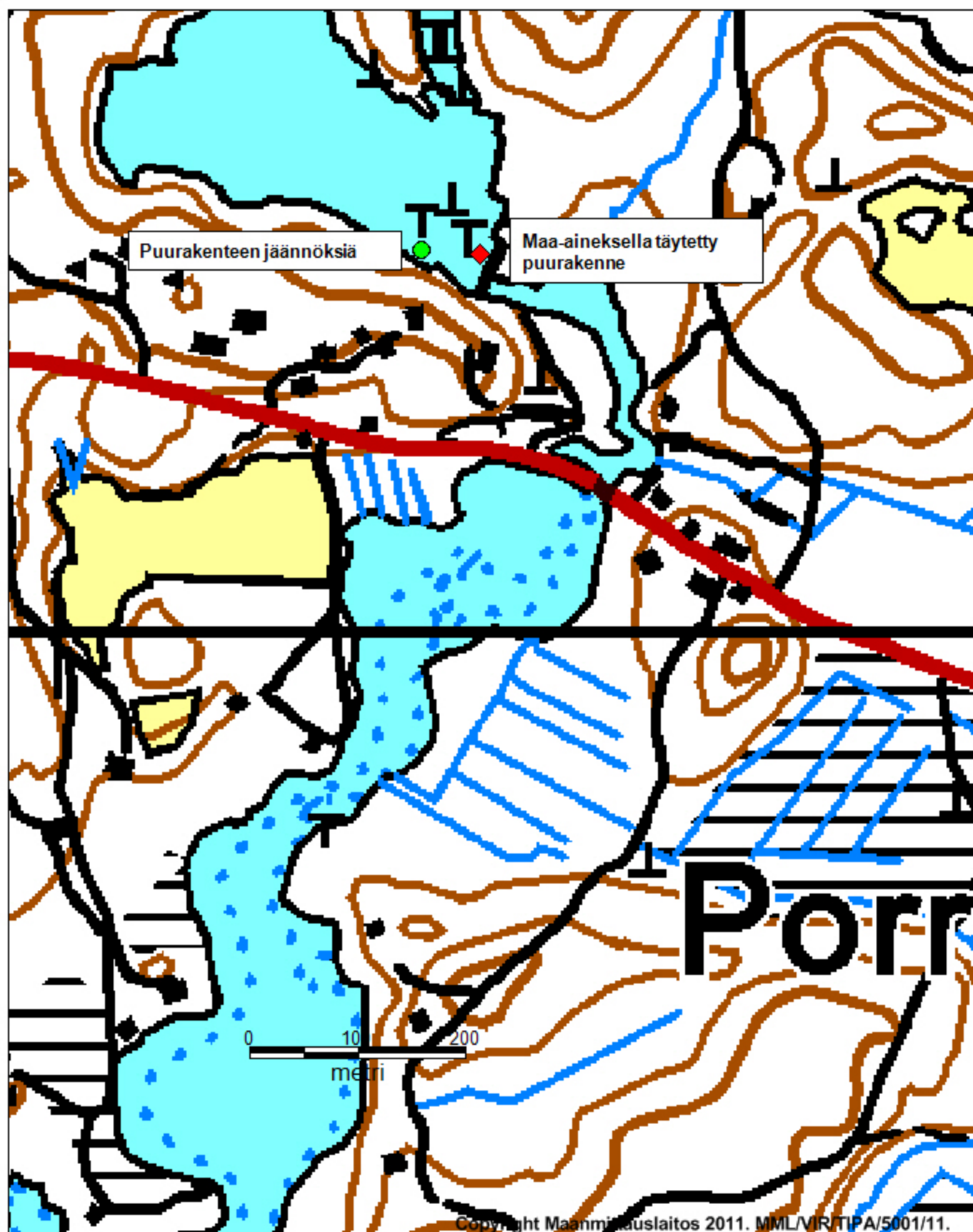
20.8.2012 Helsinki

Aika ja paikka

Allekirjoitus

Kartta 1.

Mittakaava 1:5000

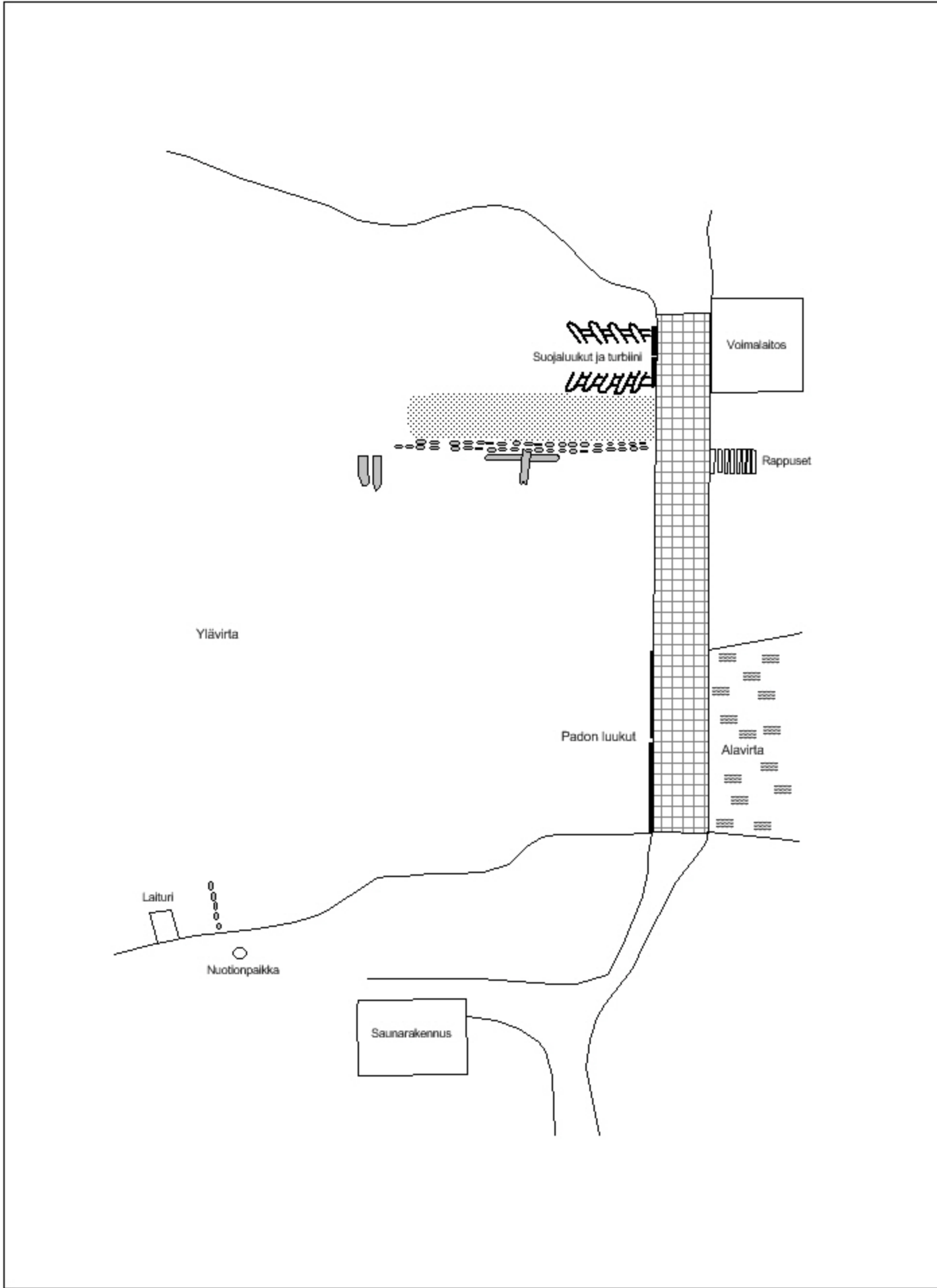

◆ Maa-aineksella täytetty puurakenne

● Toisen puurakenteen jäännöksiä

MUSEOVIRASTO, ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT
va-kuvauspäiväkirja

Projekti	<i>Tarkastussukellukset, Hämeenlinna/Porraskoski 2600</i>		
Filmi no	Pvm		Kuvaaja
MA201211:1-31	4.7.2012	Humuspitoinen vesi, laajakulmalla ei saa makrokuvia, kuvat ylivalottuneita koska ovat niin matalalla	Eveliina Salo ja Salla Pärssinen
Huomautettavaa valotuksesta, kehityksestä yms.			
Kuva no	Kuvaus- kohde/henkilöt		kuvaaja
1	Pato alajuoksulta.		Eveliina Salo
2	Voimalarakennus.		Eveliina Salo
3	Modernit rakenteet padon turbiinien edessä.		Eveliina Salo
4	Hirsiarkun reunaa padon edessä.		Eveliina Salo
5	Pato yläjuoksulta.		Eveliina Salo
6	Salla Pärssinen sukeltaa, rakenteen toisen pään sijainti ja pituus (25m).		Eveliina Salo
7	Grillauspaikan lähellä olleet pystypuut, jotka ehkä hirsiarkun jäännöksiä.		Eveliina Salo
8	Grillauspaikan lähellä olleet pystypuut, jotka ehkä hirsiarkun jäännöksiä.		Eveliina Salo
9	Grillauspaikan lähellä olleet pystypuut, jotka ehkä hirsiarkun jäännöksiä.		Eveliina Salo
10	Grillauspaikan lähellä olleet pystypuut, jotka ehkä hirsiarkun jäännöksiä.		Eveliina Salo
11	Grillauspaikan lähellä olleet pystypuut, jotka ehkä hirsiarkun jäännöksiä.		Eveliina Salo
12	Hirsiarkun padonpuoleinen pää.		Salla Pärssinen
13	Hirsiarkun reuna, pystypuita kahdessa rivissä.		Salla Pärssinen
14	Hirsiarkun reuna, pystypuita kahdessa rivissä.		Salla Pärssinen
15	Hirsiarkun reuna, pystypuita kahdessa rivissä.		Salla Pärssinen
16	Pystypuurakennetta		Salla Pärssinen
17	Pystypuurakennetta		Salla Pärssinen
18	Pystypuurakennetta, puut kahdessa rivissä.		Salla Pärssinen
19	Pystypuurakennetta		Salla Pärssinen
20	Pystypuurakennetta		Salla Pärssinen
21	Lauta, joka tulee ulos reunasta arkun keskivaiheilla, toinen lauta menee reunan suuntaisesti.		Salla Pärssinen
22	Lauta, joka tulee ulos reunasta arkun keskivaiheilla, toinen lauta menee reunan suuntaisesti.		Salla Pärssinen
23	Pystyrakenne, puut menevät kahdessa rivissä.		Salla Pärssinen
24	Pystyrakenne, puut menevät kahdessa rivissä.		Salla Pärssinen
25	Pystyrakenne, puut menevät kahdessa rivissä.		Salla Pärssinen
26	Pystyrakennetta		Salla Pärssinen
27	Pystyrakennetta ylhäältä alaspäin kuvattuna.		Salla Pärssinen
28	Pystyrakennetta, puut menevät kahdessa rivissä.		Salla Pärssinen
29	Pystyrakennetta, puut menevät kahdessa rivissä.		Salla Pärssinen
30	Pystyrakenteen padosta kauempana oleva pää.		Salla Pärssinen
31	Pystyrakenteen padosta kauempana olevan pään lähellä olevia lankkuja.		Salla Pärssinen

Karttaperustoinen, 26 goonia

- Puu
- Täytehiekkä
- Pato

20m

HÄMEENLINNA PORRASKOSKI Maa-aineksella täytetty puurakenne mj.tunnus 2600	Yleiskarttaluonnos
Eveliina Salo & Salla Pärssinen 2012	1:500
Piirt. & puht.piirt. S. Pärssinen 17.12.2012	MUSEOVIRASTO ARKEOLOGISET KENTTÄPALVELUT Liite 1